

UDK 796.323.2:005.64

**Besnik Morina,
Malsor Gjonbalaj,
Vjosa Zhubaj,
Abdulla Elezi,**

Fakultet Sportskih Nauka, Priština

ODNOSI IZMEĐU DOMAĆIH I STRANIH KOŠARKAŠA U KOŠARKAŠKIM EKIPAMA

1. UVOD

Potrebe kao glavni uzrok povezivanja ljudi u društvene grupe, su one koje definiraju zakonitosti grupne dinamike pojedinih grupa. Kineziološke grupe odnosno, u okviru njih, vrhunske sportske ekipe zadovoljavaju potrebe koje su karakteristične za vrhunski sport. Tako se u okvirima društvene determiniranosti ostvaruju specifični socijalni sistemi-vrhunske ekipe, koje u interakcijama svojih igrača i interakcijama-samih sportskih grupa pokazuju određene stabilne uzorke ponašanja (Petrovič, K. 1973). Grupa je u funkcionalnom i socijalnom odnosu sa potrebama čovjekakoji su u njoj ili namjerava da joj se pridruži. Radi se dakle o spletu unutrašnjih sila (motivacije) koje djeluju na pojedinca u smislu priključivanja ili ostajanja u grupi koje se ne mogu svesti samo na privlačenja i odbijanja među pojedincima.

U brojnim je istraživanjima dokazano da motivacijska klima u ekipi i timska kohezivnost u velikoj mjeri determiniraju motivaciju sportaša i sportska postignuća (Duda, 2001, Roberts, 2001, Orlick, 1999). Osnovni preduvjet 'dobrog timskog funkcioniranja' jest sklad između članova ekipe i članova ekipe i trenera, a njega je moguće razviti samo u pozitivnom i poticajnom timskom okruženju. Zadatak sportskog psihologa jest da educira i pomaže treneru u oblikovanju poželjnih obrazaca motivacijske klime, da radi na unaprjeđenju komunikacije i interpersonalnih odnosa u smislu prihvaćanja, brige za suigrače, otvorene komunikacije i oblikovanja zajedničkih planova (Orlick, 1999). Također je važno pratiti i modulirati obrasce komunikacije trenera i sportaša.

U radu sa sportašima sportski psiholog mora poštivati etičke standarde (prema Etičkim standardima HPD-a,1996, te APA-e, NASPSPA-e, Cox, 1998). Najvažniji standard je *Uvažavanje ljudskih prava i dostojanstva osobe*. U svom radu psiholozi iskazuju bespogovorno poštovanje temeljnih ljudskih prava, dostojanstva i vrijednosti svih ljudi, nastoje otkloniti sve oblike diskriminacije, a postojeće razlike prihvaćaju na otvoren i tolerantan način.

2. CILJ RADA

Cilj svake sportske ekipe u današnje vreme je da postignu što bolje sportske rezultate u što kraćem vremenu. Za postizanje takvih rezultata treneri i uprava ekipe ne biraju sredstva da dođu što prije. U sportskim ekipama, naročito u košarci kako na Kosovu tako i u zemljama regijona sve više igraju strani igrači da bi ekipe postigle što

bolje sportske rezultate. Uprava košarkaških klubova u prvenstvo Superlige Kosova 2008/09 u košarci angažovale satrane košarkaše nevedeći računa u tome da li su tih košarkaši prihvatljivi od strane domaćih košarkaša, kakvi su međusobni odnosi između košarkaša u tim ekipama, koji su odnosi unutar grupe i kakva je motivacijska klima u ekipi.

Sa ovog aspekta, cilj ovog rada je da na osnovu dobijeni rezultata pomoću testa sociometrije ukažemo na to da koji su bili odnosi između stranih i domaćih igrača unutar grupe u Košarkaškoj ekipi „Trepča“ iz Mitrovice.

3. MATERIALI I METODE

3.1. Ispitnici

Ispitivanje je provedeno na uzorku košarkaša iz košarkaškog kluba Superlige Kosova, KK “Trepča” iz Mitrovice 2008/09. Testiranjem je bilo obuhvaćeno ukupno 16 košarkaša od 19 do 30 godina starosti.

3.2. Mjerni instrumenti

Varijable za potrebe ovog istraživanja formulisane su na osnovu sociometrijskih tehnika s intencijom da mjere lično-socijalne veze. Podaci od značaja za ovaj rad prikupljeni su tehnikom anketiranja (Paranosić i Lazarević, 1975). U praktičnoj primeni sociometrijskog testa za ispitivanje pozitivnih izbora koristilismo sledeći upitnik:

1. Rangirajte četvoricu svojih drugova sa kojima najradije nastupate. Na prvo mesto stavite onoga sa kojim najradije nastupate, i tako redom:

2. Pored imena stavite broj koji označava razlog zbog koga ste se odlučili na takav izbor:

1. Odličan igrač
2. U igri se razumemo jer smo i inače dobri prijatelji.
3. Borben je i daje sve od sebe.
4. Korektan je i fer igrač
5. Nesebičan je u igri.
6. Pouzdano izvršava dogovorene zadatke
7. Mogu se osloniti na njega u odlučujućim trenucima
8. Ostalo (navedite razloge)

3. Navedite imena svojih drugova za koje se smatrate da su vas uključili u svoj izbor:

U praktičnoj primeni sociometrijskog testa za ispitivanje negativnih izbora koristilismo sledeći upitnik:

1. Rangirajte četvoricu svojih drugova sa kojima nerado nastupate:

2. Pored imena stavite broj koji označava razlog zbog kojih s tim drugovima nerado nastupate:

1. Suviše se uzbuđuje u toku igre.
2. Sebičan je, vidi samo sebe.
3. Ne ispunjava dogovorene zadatke.
4. Nije dovoljno borben.

5. Ne leži mi njegova igra.
 6. Podbacuje u odlučujućim trenucima.
 7. Zadržava igru.
 8. Zapostavlja me u igri
 9. Ostalo (navedite razloge)
3. Navedite imena svojih drugova za koje se smatrate da nisu vas uključili u svoj izbor.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

U tabeli 1 prikazani su koeficijenti sociometrijske matrice sa pozitivnim i negativnim odgovorima članova ekipe KK. "Trepča" iz Mitrovice. U plavim poljima su pozitivni odgovori a u crvenim poljima negativni odgovori. Od broja 1 do 10 i broj 15 i 16 su domaći igrači, ostali su inostrani igrači.

Veoma je uočljivo da igrač sa najvišim rangom je domaći igrač (C. C. - 3) koji ima visok status sa ogromnim brojem pozitivnih izbora i bez jednog negativnog izbora. Njega biraju svi članovi ekipe i ukupno ima 49 pozitivnih bodova. Drugi igrač sa najvišim rangom je domaći igrač (DH. DH. - 5) koji ima visok status sa ogromnim brojem pozitivnih izbora i bez jednog negativnog izbora. Njega nisu birali dvojica članova ekipe, jedan od njih (sa brojem 7) nije dobio niti jedan ni pozitivan ni negativan izbor dok drugi (sa brojem 8) veoma nisko rangiran. Treći igrač sa najvišim rangom je isto tako domaći igrač (D. D. - 4) koji ima visok status sa velikim brojem pozitivnih izbora ali njega nisu izabirali trojica svoji igrači, dok od dvojice dobio negativan izbor. Njega nisu birali dvojica članova ekipe koji su strani igrači, dok od dvojice dobio negativan izbor. Trojica od domaći košarkaša su bez ijednog pozitivnog i negativnog izbora, i ako su imali minutaže u igri. Kako smo članove ekipe uvrstili po njihovom rangu, to odmah uočavamo da u ljevom gornjem kvadratu (članovi ekipe imaju najveći sociometrijski rang) nemaju negativnih izbora, a da s druge strane, ima dosta uzajamnih pozitivnih izbora što je za ekipu veoma povoljno (najbolji međusobno biraju).

Tabela 1. Sociometrijska matrica sa pozitivnim i negativnim odgovorima KK. "Trepča" - Mitrovica

LOJTAR	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
A. A1		4	3		1	3					2	4	2	1		
B. B2			4		2	1		2				1	4		3	3
C. C3				2	4	1						4		3	3	1
D. D4			3		4	2					4	2	1	3	1	
DH. DH5	1		3	4				3			1	4		2	2	
E. E6	1		4	3	2						4	1	2	3		
Ē. Ē7	1		4	3				2			4	2	3	1		
F. F8		2	1	3							4	2	3	1	4	
G. G9		1		2	2	4	3	1					4	3		
Gj. Gj10			4		2			1			3	4	1	2	3	
H. H11			4	1	1			2				3	4	2		3

Cilj ovog rada je da na osnovu dobijeni rezultata pomoću sociometrijskog testa pokazati odnos između domaćih i stranih košarkaša unutar košarkaškog kluba „Trepča“ iz Mitrovice. Istraživanje je sprovedeno na uzorku igrača Superlige Kosova u košarkci, a to su igrači KK "Trepča" iz Mitrovice, tokom 2008/09 godine.

U uzorku je obuhvaćeno ukupno 16 košarkaša starosti od 19 do 30 godina. Relevantni podaci za ovaj rad prikupljeni su anketiranjem (Paranosić i Lazarević, 1975).

Na osnovu podataka dobijenih testom sociometrije, možemo vidjeti da u timu postoji jedna različita sociometrijska struktura.

U timu pojavili su se pojedinci koji se razlikuju od ostalih po broju dobijenih pozitivnih glasova (+) (tzv. "zvezda" u timu) koji su domaći igrači, kao i pojedinci koji se razlikuju po broju dobijenih negativnih glasova (-) (tzv. "negativne zvezde") koji predstavljaju najslabiju kariku u timu a to su strani igrači.

6. LITERATURA

1. American Psychological Association, Division 47, pretraživano 4.9.2004. na <http://www.phyed.duth.gr/sportpsy/aasp.htm>,
2. Cecić_Erpič, S.(2002). *Konec športne kariere.Razvojno psihološki in športno psihološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
3. Duda, J.L. (2001). *Achievement Goal Research in Sport: Pushing Boundaries and Clarifying Some Misunderstandings*. In: Roberts, G.C.: *Advances in Motivation in Sport and Exercise*, pp. 129-183. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
4. Etički kodeks Hrvatskog psihološkog društva, pretraživano 10.6.2003. na <http://pedagog.human.pefri.hr/~bezinpet/etika/KODEKS.htm>
5. Horga, S. (1993). *Psihologija sporta*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu.
6. Kidd, B. (1979). *Athlete's Rights, the Coach and the Sport Psychologist*. In: *Coach, Athlete and Sport Psychologist* (Ur: Klavora, P. i Juri V.D.) Toronto: Twin Offset Limited.
7. Paranosić, V. i Savić, S. (1977). *Selekcije u sportu*. Beograd: Savez za Fizičku Kulturu Jugoslavije.
8. Petrović, K. (1973). *Neki problemi povezani sa modelima primjenjenim u dosadašnjim istraživanjima grupne dinamike u kineziologiji*. Zagreb: Kineziologija, Vol.3, br.1/ 40-50.
9. Barić, R. (2008). *Psihologija sporta*. Kineziološki fakultet, Zagreb.

RELATIONS BETWEEN DOMESTIC AND FOREIGN BASKETBALL PLAYER
IN BASKETBALL TEAM

The goal of this research based on socio-metric test results, to show the relations between domestic basketball players and visitors basketball players within Trepça basketball Club from Mitrovica. The research has been made based on a sample of Kosovo Superleague in basketball, in fact with the basketball players of Trepça from Mitrovica during 2008/09. Based on this sample 16 basketball players aged 19 to 30 have been included. Relevant data about this research have been collected through a questionnaire (Paranosic and Lazareviq, 1975).

Based on the socio-metric results we can come to the conclusion that there is a different socio-metric structure in the team. There are individuals who were different from the others in the team based on positive evaluation (+) so-called “star” in the team, who were the domestic players as well as individuals who were negatively (-) evaluated, so-called “the negative stars”, who represent a weaker relation in the team, and the were the visitors.

Key words: *Basketball, sociometric test, positive star, negative stars.*